

Студент 4 курсу
фінансового факультету ХНЕУ ім. С. Кузнеця

МОНІТОРИНГ КРЕДИТНОЇ ОПЕРАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОВЕДЕННЯ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ

Анотація. Визначено особливості банківського моніторингу в аспекті формування та оцінювання фінансової стійкості банків України, обґрунтовано важливість застосування моніторингу у формуванні ефективної управлінської політики, що потребує всебічного обґрунтування пріоритетних напрямів і шляхів проведення моніторингу банківських операцій для досягнення динамічного, збалансованого та стабільного функціонування банківської системи.

Аннотация. Определены особенности банковского мониторинга в разрезе формирования и оценки финансовой устойчивости банков Украины, обоснована важность применения мониторинга в формировании эффективной управленческой политики, которая требует всестороннего обоснования приоритетных направлений и путей проведения мониторинга банковских операций для достижения динамичного, сбалансированного и стабильного функционирования банковской системы.

Annotation. The paper defines the specifics of bank monitoring in the context of the formation and assessment of the financial soundness of banks in Ukraine. Monitoring is proved to be important in the formation of an effective management policy which requires a comprehensive study of priority areas and ways of monitoring banking transactions to achieve a dynamic, balanced and stable operation of the banking system.

Ключові слова: банк, банківська система, банківський моніторинг, кредитний ризик.

Стабільність розвитку банківської системи є однією з передумов ефективного функціонування всіх суб'єктів ринкової економіки. Проте для більшості країн, ринки яких є такими, що розвиваються [1], в умовах обмежених джерел формування ресурсного потенціалу банки потребують більш надійних напрямів вкладення залучених ресурсів.

Це й обумовлює підвищену увагу до визначення дієвих засад управління кредитним процесом загалом та кредитним ризиком зокрема. Важливими серед таких засад є, насамперед, питання оцінки й аналізу управління кредитним ризиком. Це й зумовлює необхідність розгляду різних складових аналізу загального процесу управління кредитним ризиком банку.

Підтвердженням важливості розгляду обраного напрямку дослідження можна вважати його всебічне висвітлення у працях таких вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів: В. Буряка, О. Васюренка, В. Вітлінського, Л. Примостки, Т. Савченка та ін. [2 – 6].

Метою статті є аналіз організації кредитного процесу в банках України і виявлення на цій основі її закономірностей і особливостей розвитку.

Вирішальною мірою організація кредитного процесу в конкретному банку визначається здійснюваною ним кредитною політикою, її пріоритетами, взаємозв'язком і взаємозумовленістю її складових.

Однак більшість вітчизняних банків неналежним чином ставляться до формування й реалізації власної оптимальної кредитної політики, формально підходячи до визначення перспектив розвитку, стратегічних цілей, повноважень співробітників, управління кредитним процесом і дослідження ринкової кон'юнктури.

Окрім використання методів, що застосовують суб'єкти управління фінансовою стійкістю банків, у даному механізмі значне місце належить інструментам управління. Формування ефективної управлінської політики у банківській діяльності потребує всебічного обґрунтування пріоритетних напрямів і шляхів проведення моніторингу банківських операцій для досягнення динамічного, збалансованого та стабільного функціонування банківської системи. Тому для стабільності функціонування банківської системи необхідні нові ефективні інструменти моніторингу. Більше того, моніторинг виступає як важлива складова при прийнятті рішень як стосовно банківської системи в цілому, так і в окремому банку. До ключових цілей існування системи банківського моніторингу належать:

збирання та акумуляція інформації, яка характеризує поточну динаміку розвитку економіки країни в аспекті актуального становища її банківського сектору;

формування бази даних, яка відображає рівень фінансової стійкості окремих комерційних банків;

професійний аналіз і прогнозування динаміки критеріїв фінансової стійкості банківської системи в цілому;

всебічне дослідження системних ризиків сектору банківництва; ідентифікація та оцінка ступеня впливу ключових факторів, які становлять базис стабільного розвитку банківської системи;

оцінка ефективності превентивних заходів, які проводяться в межах системи державного регулювання банківського сектору [4].

Моніторинг є обов'язковим елементом в тому числі і системи управління ризиками та повинен здійснюватись з метою забезпечення своєчасності відстеження рівнів та розмірів ризиків.

Для ефективного функціонування системи моніторингу банківської діяльності, необхідно дотримуватися таких

- 1) принцип наукового обґрунтування та актуалізації методик, що застосовуються в процесі моніторингу, тобто постійне вдосконалення методичної бази моніторингу;
- 2) моніторинг стійкості банківської системи повинен проводитись як на рівні банківської системи в цілому, так і на регіональному рівні, враховуючи специфіку регіонів України;
- 3) моніторинг повинен базуватися на принципі неперервності, тобто збір інформації повинен проводитися постійно, а не періодично;
- 4) принцип співставності вихідних даних і результуючих показників моніторингу. Це означає, що вихідні дані, що складають інформаційну базу моніторингу, повинні бути співставні на різних проміжках часу;
- 5) принцип доступності висновків і результатів моніторингу свідчить про необхідність розгляду і обговорення документально зафіксованих висновків моніторингу всіма зацікавленими користувачами інформації про банківську систему [3].

Аналіз діючої практики банківського кредитування засвідчив, що застосовувані підходи організації моніторингу кредитної операції не враховують тенденцій розвитку галузі приналежності позичальника. Збільшення кількості збиткових підприємств та, як наслідок, зростання частки проблемних кредитів у кредитних портфелях банків визначає необхідність удосконалення підходів щодо проведення моніторингу кредитної операції.

Моніторинг можна вважати одним із основних інструментів контролю за кредитним ризиком, його здійснення передбачено стратегією ризик-менеджменту банку. З метою мінімізації кредитного ризику та підвищення якості кредитного портфеля банку пропонується проводити більш детальний аналіз середовища існування позичальника та його залежності від тенденцій розвитку галузі, шляхом врахування зміни середньогалузевих показників рентабельності діяльності.

Враховуючи це, організація моніторингу повинна передбачати наявність методичного забезпечення, збір та аналіз інформації, аналіз дотримання та виконання умов кредитного договору.

Особливостями проведення моніторингу кредитної операції є поглиблення збору інформації, за рахунок аналізу сфери діяльності позичальника, з точки зору тенденцій розвитку галузі.

Отже, забезпечення ефективності банківського кредитування як основного виду діяльності банківської установи зумовлюється адекватністю теоретичних і практичних положень, на яких базуються кредитні відносини банків з позичальниками, фактичними відносинами між банками та клієнтами, через здійснення позичкових операцій. Можливість виникнення ризикових ситуацій під час кредитування можна мінімізувати шляхом аналізу та контролю всіх аспектів діяльності учасників кредитних операцій.

Удосконалення методичного забезпечення організації моніторингу кредитної операції щодо урахування галузевих особливостей позичальника при регулярній переоцінці фінансового стану позичальника дасть змогу банку досягти головної мети кредитної політики щодо зменшення кредитних ризиків, забезпечити діючий та оперативний контроль за дотриманням процедури банківського кредитування, а також конкретизувати кінцеві цілі та способи досягнення ефективності проведення банківського кредитування [6].

Наук. керівн. Тисячна Ю. С.

Література: 1. Азаренкова Г. М. Фінансові потоки в системі економічних відносин / Г. М. Азаренкова. – Х. : ІНЖЕК, 2006. – 328 с. 2. Буряк В. Економічні межі кредиту в забезпеченні ефективності кредитної діяльності банку / В. Буряк, В. Волохов // Банківська справа. – 2002. – № 6. – С. 50–56. 3. Васюренко О. Современные методы управления банковскими ресурсами / О. Васюренко. – Х. : Гриф, 1997. – 392 с. 4. Вітлінський В. В. Ризикологія в економіці та підприємстві : монографія / В. В. Вітлінський, Г. І. Великоіваненко. – К. : КНЕУ, 2004. – 480 с. 5. Примостка Л. О. Кредитний ризик банку: проблеми оцінювання та управління / Л. О. Примостка // Фінанси України. – 2004. – № 8. – С. 118–125. 6. Савченко Т. Г. Практика трансфертного ціноутворення в банках України / Т. Г. Савченко // Вісник Національного банку України. – 2007. – № 2. – С. 26–31. 7. Криклій О. А. Управління кредитним ризиком банку: монографія / О. А. Криклій, Н. Г. Маслак. – Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2008. – 86 с. 8. Гаряга Л. Місце моніторингу у банківській діяльності / Л. Гаряга // Актуальні проблеми економіки: науковий економічний журнал. – 2007. – № 5(71). – С. 153–156.